เนชั่น เจาะข่าว ทั่วไทย www.komchadluek.net
คม·ชัด·ลึก
นสพ.ยอดเยี่ยมในงานประชุมหนังสือพิมพ์โลก 2005

วันที่ ๗ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๕๖ หน้า ๗

ชาวนากับปัญหา 'ดินเค็ม'

ฟังจากนักวิชาการเกษตรให้ข้อมูลว่า "ข้าวขาวดอกมะลิ หรือหอมมะลิ 105" นั้นจะเจริญเติบโตได้ในสภาพดินที่เลว แห้งแล้ง กันดาร ดินยิ่งเลวเท่าไหร่ความหอมของข้าวก็ยิ่งเพิ่มเป็นทวีคูณ ซึ่งก็น่าจะจริง เพราะลักษณะเด่นของข้าวพันธุ์นี้เป็นข้าวเจ้าหอมนาสวน ไวต่อช่วงแสง ทนแล้งได้ดี ไม่มีปัญหาสภาพดินเปรี้ยวและดินเค็ม

จึงไม่แปลกที่ข้าวขาวดอกมะลิจะเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ภาคอีสาน โดยเฉพาะเขตพื้นที่ **"ทุ่งกุลาร้องไห้"** ที่เต็มไปด้วยสารพัดปัญหาของดิน แต่ถ้าดินเลวมากไป ปลูกอะไรไม่ได้ ก็เกิดปัญหาเหมือนกัน อย่างภาคอีสานขณะนี้มีพื้นที่ดินเค็มประมาณ 11.5 ล้านไร่ มีปัญหาดินเค็มที่ไม่สามารถเพาะปลูกพืชอะไรได้กว่า 0.3 ล้านไร่

พ่อบรรยาชี้ให้ดูแปลงนาข้าว

พื้นที่ **"ทุ่งเมืองเพีย"** อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 768,000 ไร่ ที่เต็มไปด้วยปัญหาดินเค็มเพาะปลูกอะไรไม่ได้มานานหลายทศวรรษ แต่หลังจากภาคเอกชนอย่างเอสซีจี ได้เข้ามาดูแลช่วยเหลือแนะนำวิธีแก้ปัญหาฟื้นฟูปรับปรุงดิน โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอย่างกรมที่ดิน

ปลายเดือนก่อน ผมมีโอกาสไปดูวิธีการแก้ปัญหาดินเค็มของชาวบ้านที่นี่ตามโครงการ **"SCG V GEN อาสายั่งยืน"** ต้องบอกว่าการแก้ปัญหาได้พัฒนาไปมาก จากเดิมที่เพาะปลูกอะไรไม่ได้เลย ทำให้ขณะนี้พื้นที่ **"ทุ่งเมืองเพีย"** กำลังจะกลายเป็นแหล่งผลิตข้าวพันธุ์ดีอย่างข้าวขาวดอกมะลิ มีรสชาติดีไม่แพ้ข้าวหอมทุ่งกุลาร้องไห้ โดยมีเกษตรกรต้นแบบอย่าง **พ่อบรรยา หมื่นแก้ว** เกษตรกรวัยใกล้ 70 แห่งบ้านหัวหนอง ต.หัวหนอง อ.บ้านไผ่ ในฐานะประธานศูนย์การแก้ปัญหาดินเค็มบ้านหัวหนอง ซึ่งเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงคนสำคัญในการนำชาวบ้านลุกขึ้นมาสู้กับปัญหาดินเค็ม จนประสบผลสำเร็จในทุกวันนี้

พ่อบรรยาพื้นเพเป็นคนบ้านหัวหนอง เล่าให้ฟังว่า เมื่อก่อนพื้นที่บริเวณทุ่งเมืองเพียต้องปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า เพราะผืนดินเต็มไปด้วยเกลือขาวโพลน ปลูกพืชอะไรไม่ขึ้น ชาวบ้านต้องออกจากบ้านไปหางานทำข้างนอก ไม่ต่างจากหมู่บ้านร้าง ไร้ผู้คนอาศัย บางคนก็มีที่ดินเยอะก็เจียดที่ดินขายเพียงไร่ละ 1,500 บาทเท่านั้น เพราะมีไว้ก็ไม่รู้จะเอาไปทำอะไร

ส่วนตัวพ่อบรรยาเองก็เช่นกัน จากที่ได้รับมรดกมากว่า 50 ไร่ จำต้องขายไปบ้างจนตอนนี้เหลือเพียง 14 ไร่เศษ หลังรู้ว่าปัญหาดินเค็มแก้ได้และไม่ยากอย่างที่คิด โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมกับองค์ความรู้ทางวิชาการ จนสามารถแก้ปัญหาดินเค็มจนประสบผลสำเร็จ จากปลูกอะไรไม่ได้เลยก็เริ่มปลูกข้าวขาวดอกมะลิ105 จากระยะแรกที่ได้เพียง 40-50 กิโลกรัมต่อไร่ จนขณะนี้อยู่ที่ 150-200 กิโลกรัมต่อไร่ และยังเจียดที่อีก 2-3 ไร่ไว้ปลูกข้าวเหนียวเพื่อรับประทานเอง ส่วนข้าวขาวดอกมะลิก็จะปลูกเพื่อขาย

ความสำเร็จในการแก้ปัญหาดินเค็มของพ่อบรรยา หมื่นแก้ว ที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านกับองค์ความรู้ทางวิชาการก็จะเป็นแบบอย่างให้ชาวบ้านทุ่งเมืองเพีย หรือพื้นที่อื่นๆ ที่ประสบปัญหาดินเค็ม แต่ยังไม่ยอมทิ้งอาชีพดั้งเดิมที่ตกทอดจากมาบรรพบุรุษ นั่นก็คือการทำนา